

# LENNITTA

AIRISTO

## Noitanaaisen ilosanoma

PUOLUSTAUDU! TAISTELE! VOITA!

BAZAR

Bazar Kustannus  
© Lenita Airisto ja Bazar Kustannus  
Taitto Eija Kuusela  
Kansi:  
Valokuva Jouni Harala/A-lehdet, elokuussa 2019  
Meikki Raili Hulkkonen  
Kampau Beauty Hair Sirpa Mansner  
Asu Issey Miyake Collection Fall/Winter 2018  
Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-480-4

Painettu EU:ssa

# Sisällys

- 4 Omistus
- 5 Lukijalleni
- 8 NOITAVAINO
- 26 #METOOnainen – TOSInainen
- 54 PIKKUnainen – VANHAnainen
- 84 KIINTIÖnainen – YRITTÄJÄnainen
- 144 KATUnainen – LOHTUnainen – LAKInainen
- 162 MAAHANMUUTTAJAnainen – MAAILMANnainen
- 94 KAUNOkainen – MALLInainen
- 258 TAHTOnainen – MAHTInainen – KOKOnainen
- 295 Noitanainen kiittää – käsi sydämellä
- 296 CV / ansioluettelo

# Omistus

Oksasen sisukkaille sisaruksille, jotka valitsivat itse oman elämänsä tien. Äitini Alli Oksanen (Airisto) valmistui Sibelius-Akatemiasta musiikin pedagogiksi ja pianistiksi. Hän jatkoi uraansa pianonsoiton opettajana elämänsä viimeisiin päiviin asti.

Tätini Ilta-Elisabeth Oksanen (Olin) hyödynsi kaupallista koulutustaan esimerkillisesti ja yleni urallaan vakuutusyhtiö Varman pääprokuristiksi.

Kummankin naisen elämässä oli synkkiä tragedioita, mutta he säilyttivät elämänhalunsa ja optimismin. Heidän esimerkkinsä on ollut perusvoima omassa elämässäni.

Äitini oli elämäni valo ja hänen muistonsa valaisee yhä elämäni tietä.



# Lukijalleni

## Tämä on NOITANAISEN ILOSANOMA: PUOLUSTAUDU! – TAISTELE! – VOITA!

Tämä julistus on kirjani punainen lanka. Jos haluat muutosta, haluat elää ihmisen arvoista ja tasavertaista elämää omassa ympäristössäsi, raivaa rohkeasti murros itse.

Se on jokaisen naisen velvollisuus onpa hän sitten TOSInainen, VANHANainen, KATUnainen, KIINTIÖnainen, MAAHANMUUTTAJAnainen tai MAHTInainen – SINÄ!

Tämä on nyt naisten suuri globaali megatrendi. Pysyt siihen! Kirjani henkilöt ovat hyvinä esimerkkeinä ja kannustajina. Annan myös oman elämäni puolustukset, taistelut ja voitot strategioiksi ja vapaaseen käyttöön.

*Noitanaisen ilosanoma* on jatkoa 2017 ilmestyneelle *Elämäni ja isänmaani* -bestseller-kirjalle, jonka iso kuva kertoi isänmaani Suomen ainutlaatuisesta noususta suureksi menestystarinaksi. Tällä kehityskaarella on ollut minulle, kansalaisena, ratkaiseva merkitys. Sain vapaana ihmisenä toteuttaa unelmiani ja rikkoo rajoja. *Noitanaisen ilosanoman* iso kuva on naisten nousu kohti tasa-arvoa. Tämä kehitys on antanut elämälleni tarkoituksen ja minulle naisena merkityksen.

Nyt on tärkeää tietää, miksi naiset ympäri maailmaa ovat nousseet barrikadeille taistelemaan ihmisoikeuksistaan, *NAISVIHAA VASTAAN*. Heidän huutonsa herättävät suomalaisetkin naiset näkemään paremmin epäkohdat omassa elinpiirissään, vaikka taustat poikkeavatkin taloudessa, uskonnoissa ja traditioissa toisistaan.

”Tarvitsemme muukalaisen, jotta tuntisimme itsemme. Kukaan ei voi yksin nähdä todellisuuden kokonaisuutta. Kukin meistä on ainutlaatuinen vain siksi, että rinnallamme on muita erilaisia, jotka kuitenkin jakavat kanssamme maailman tilan ja ajan.”

Näin kirjoitti Carlos Fuentes julkisessa kirjeessään Salman Rushdielle.

Kun näemme, miten älykkäitä naisia kahlitaan, vainotaan ja mitätöidään dogmeilla, patriarkaalisuudella, laittomuuksilla ja valheilla, silmämme avautuvat näkemään, että vain me itse voimme taistella muutoksen omassa elinpiirissämme.

Fiksu esimerkki oman tien itselleen valloittaneesta nuoresta naisesta esittäytyi Ylen tv-uutisissa 29.11.21. Jutussa kerrottiin työvoimapulasta. Metsäkoneen kuljettajakoulutuksen saaneista kaikki eivät pärjää oikeissa työolosuhteissa, eivät täytä kriteereitä tuottavuudessa ja heidän työtahtinsa on liian hidas. Naiset haluavat alalle, mutta työnantajat, miehet, eivät luota naisten kykyihin, eivätkä palkkaa heitä. Tv-uutisessa nuori metsäkoneenkuljettaja Milja Moisio pitää asennetta virheellisenä, sillä naiset hallitsevat metsäkoneen työt ainakin puolitoinen kertaa paremmin kuin miehet. Milja Moisio itse osaa suuren metsäkoneen tekniikan, päätöksenteon, eikä pelkää työskennellä yksin metsässä. Päinvastoin. Se on hänen toiveammattinsa ja hän myös pärjää hyvin. Ja lisäksi hän saa miesten liksaa!

Kuuntelin, katselin ja totesin: Tämä on todellista naisasiaa, eikä vain paperinmakuista naisasianarratiivia ja -diskurssia. Kiitos Milja Moisio! Tällä älykkäällä irtiotolla kannustit suomalaisia nuoria naisia valitsemaan ja luomaan oman tulevaisuutensa. Ei siksi, että se olisi helpompi, vaan siksi, että se on itsenäisempi, haasteellisempi ja erilaisempi. Hyvä kuitenkin muistaa, että tällä tiellä vaanivat huutelijat ja alas ampujat. Se ei ole kivaa, mutta näin edetään kohti tasa-arvoa.

### Oman tien kulkijan voitot ja vaarat

Oma tie on ollut myös minun henkilökohtainen valintani elämässäni jo teini-ikäisenä. Valintani lähteä harvemmin kuljetulle tielle ei ole tuonut minulle helppoja voittoja. Päinvastoin! Mutta se muutti koko elämäni, kuten Robert Frostin runossa *The Road Not Taken*.

*"I shall be telling this with a sigh  
Somewhere ages and ages hence:  
Two roads diverged in a wood, and I—  
I took the one less traveled by,  
And that has made all the difference."*

(Kerron tämän huokaisten/ Joskus, kauan sitten, tästä hetkestä/ metsässä tie edessäni jakaantui kahdeksi ja minä/ minä valitsin sen harvemmin kuljetun/ Ja se muutti kaiken.)

Omaa tietään kulkevien naisten nousu elämän eri aloilla on kasvanut elämäni aikana hurjasti ja niin ovat kasvaneet myös vastaiskut, uusiin mittasuhteisiin. Sen tietää nainen, joka ei sopeudu naisen traditionaaliseen ruotuun.

Minulta kysytäänkin: Kun päälle roiskitaan lokaa lähes joka puolelta, niin miten tietää kulkevasa kohti oikeaa päämäärää? Kyselijöitä on ihmetyttänyt rohkeuteni. En ole pitänyt itseäni erityisen rohkeana, enemmänkin virheitä ja vaaroja tiukkaan ennakoivana tyyppinä.

Rohkeuden ääriimitat ovat avautuneet minulle seurattessani todella rohkeiden, älykkäiden ja koulutettujen afganistanilaisten naisten haastatteluja syksyllä 2021. Kuolemanpelossa talebanien valtaannousun jälkeen he puhuivat suoraan CNN-uutiskanavalla:

Toimittaja ja naisten oikeuksien aktivisti Mahbouba Seraj toteaa: "Olemme tilanteessa, jossa meitä naisia todella vihataan. Ihmiset, jotka johtavat tätä maata, eivät pysty edes katsomaan meitä."

Poliitikko Taranom Seyedi puolestaan kysyy: "Miten kauan pystyn olemaan rohkea? Miten kauan meidän naisten on taisteltava? Ja ketä vastaan oikein taistellemme? Kenen kanssa voimme puhua? Neuvotella?"

Me olemme pimeydessä. Edessä ei ole mitään tietä valoisampaan tulevaisuuteen. Talebanit yrittävät tappaa meidät salaa. Juuri näin he ovat jo tappaneet tuntemiani naisia. Näin on tapahtunut naisille, jotka ovat protestoineet talebanien väkivaltaa vastaan."

On tyrmistyttävää, että tällaista ääri liikkeen uskonlahkoon rakennettua naisvihaa ja vainoa tapahtuu 2020-luvulla, eikä sitä pystytä hillitsemään. Talebanien arvojen mukaan työiltä on estettävä korkea jatkokoulutus. Näin estetään naisten henkinen ja älyllinen kehitys. Tulee tosin myös muistaa, etteivät nämä miehet itsekään kouluttaudu eivätkä arvosta maallista koulutusta: heidän kaiken tietonsa ja arvojensa lähde on pitkälti Korraani ja heidän omat selityskertomuksensa islamista sel-

laisena kuin he sen hahmottavat ja ymmärtävät. Muulle ei ole tilaa.

Naiset pakotetaan pukeutumaan näkymättömiksi varjoiksi ilman oikeuksia. Kansalaisilta, joiden kulttuuriin ovat kuuluneet loistavat värit ja käsityötaito, kielletään kauneus! Indoktrinointi moukaroidaan uskonnon varjolla ja pelolla niin syvään tajuntaan, että vaikka ihmiset pääsevät pakenemaan maasta, he kantavat harhapoljeja mukanaan aivoihin ohjelmoituna softana.

Naisen elämää ja vapautta alistavaa indoktrinointia on monella suunnalla maailmassa. Kuten esimerkiksi Texasissa, jossa lait kieltävät naisia itse päättämästä omasta kehostaan, abortista. Naisten oikeus itse hallita ja päättää omasta kehostaan ja elämästään kuuluu ihmisoikeuksiin. Perheväkivalta ajaa naisia turvakoteihin myös Suomessa. Väkivallalla ei pystytä estämään naisten nousua. Päinvastoin! Vapaa tiedonkulku tekee tehtävänsä. Entä naisen kehon koskemattomuus? Olen liian usein kuullut naisten itsensä sanovan seksuaalisesta häirinnästä: "No, otetaan nyt vain nämä lähentelyjutut huumorilla." Tämä on tätienergiaa! Tällainen asenne on pönkittänyt seksuaalisen häirinnän holtittomuutta ja tänään huumornaiset saavat asiantuntijoilta korvilleen. Uutiset naisten alistamisesta, mistä ja milloin ne tulevatkaan, avaavat naisten silmät omaan vastarintaan, naisvihaa vastaan, kuten nuorten naisten Pussy Riot -bändin irtiotot Venäjällä.

## **Soviniestien, stalinistien ja myötällijöiden vainon kohteena**

Poliittinen indoktrinointuminen – hurauttaminen räähmälleen – on suoraan verrattavissa uskonnollisiin ääri liikkeisiin: Jos et laula meidän lauluja, olet meitä vastaan. Vuoden 2021 aikana on vihdoinkin ruvettu avaamaan suomettumisen aikaa kirjoissa ja mediassa. Vuoden lopussa avauduttiin jopa Ylen tv-kanavalla ja odotankin koska Tampereen yliopisto panee pystyyn oman totuuskomission. Kaikki riippuu siitä, miten monta vanhaa stalinistia laahaa vielä mukana näissä organisaatioissa. Kun Yleisradio mainosti ohjelmaansa *Kylmän sodan Suomi*, korostettiin, että silloin *kaikki kansalaiset valehtelivat – myös itselleen*.

Eihän se näin ollut! Tämä on valemainsi! Eivät suinkaan kaikki suomalaiset valehdelleet. Ne valehtelivat, joita valheet hyödyttivät. Minä en valehdellut, päinvastoin. Kun sanoin ääneen mitä ajattelin, jouduin vainon kohteeksi ja jouduin lopettamaan työni Ylen tv-kanavilla. Sen jälkeen stalinistit, soviniestit ja myötällijät olivat tauotta kurkussani. Tästä tämän kirjan sivuilla on runsaasti todisteita.

## Miten pärjätä miesten maailmassa?

Minulta kysytään jatkuvasti vaikeuksista tehdä työtä liike-elämässä, *miesten maailmassa*, jossa vielä nytkin eletään miesten säännöillä. Miehet ovat ykkös- ja naiset kakkosluokassa. Naiset puhuvat siis naisvihasta, joka ilmenee vähättelynä, mitätöintinä ja selvinä valheina. Miten minä olen kaikesta tästä huolimatta uskaltanut ottaa riskejä elämäni ja yritykseni kehittämisessä? Vastaukseni on, että miesten maailma ei ole yhtenäinen. *Kaikki miehet eivät ole sovinnisteja!* Se, miten miehet suhtautuvat naisiin työelämässä, peilaa heidän omaa henkistä pääomaansa ja itseluottamustaan. Muutamat kokemukset ovat hyviä esimerkkejä.

## Lipevät kielet – lipeävät naisvihaan

Ikäviin kokemuksiini kuuluvat lipeväkieliset miehet, joilla on tarjolla *a lot of lip service*. He valmentavat naisia voimaantumaan uusille urille, mutta joutuessaan samalle viivalle kilpailemaan naisen kanssa he käyttäytyvät prikulleen kuin normisovinistit. Kerron tässä kirjassa Jari Sarasvuosta, joka kuvitteli, että lähdän mukaan kolmen kirjoittajan yhteiseen kirjaprojektiin palvelustytönä. Kun kiitin ja poistuin, hän päätti kostaa minulle. Esitellessäni esikoiskirjaani suorassa tv-lähetyksessä hän juontajana väitti, että minä en pysty kirjoittamaan tällaista kirjaa, vaan sen on kirjoittanut eräs tunnettu mies. Onneksi sain kumottua hänen pöyrityttävän valheensa. Tv-keskustelu jäi historiaan paljastavana esimerkkinä tämän miehen säälittävästä naisvihasta!

## Imartelua miesnäkökulmasta

Olen aiemmin kirjoittanut ystäväni Pentti Kourin muistotilaisuudesta, jonka sisältöön toivoin hänen ystäviensä apua. Soitin filosofi Esa Saariselle, jonka katsoin olevan suuressa kiitollisuudenvelassa kaikesta Pentti Kourilta saamastaan avusta. Olin varma, että Esa Saarinen lähtee oitis mukaan, hänhän aina kutsui minuakin ”loistavaksi Lenita Airistoksi”. MUTTA: Saarinen kieltäytyi, ei jaksanut millään muotoa osallistua Kourin muisteleamiseen minun ja Pentin sisaren Marjatta Huuhtasen järjestämässä hankkeessa.

Muut Pentin ystävät, kuten nobelisti Bengt Holmström, vastasivat heti myönteisesti ehdotuksieni. Samoin Pentti Kourin vanha opiskelutoveri, Italian keskuspankin pääjohtaja Mario Draghi (tällä hetkellä Italian pääministeri) sekä Lady Elena Foster ja hänen puolisonsa arkkitehti Norman Foster. Muistotilaisuuden puhujalistasta tuli pitkä ja vaikutusvaltainen. Kun tieto tuli Esa Saarisesta korviin, hän heräsi ja virkistyi. Tilanne avautui nyt hänen omassa miesnäkökulmassaan, jo-

ten hän päätti ohittaa naisten järjestelyt ja astua tyhjästä estradille, Jorma Ollilan jälkeen, ennen Nalle Wahlroosia! Mitäh? Tässä teille esimerkki miesnäkökulmasta, jossa asiat hoidetaan naisen pään ylitse. Miestä odottikin sitten ikävä yllätys, kun minä puheenjohtajana tein omat valintani. Halusin myös muistuttaa kuten amerikkalaiset toteavat makeilijoille: *Flattery will get you NOWhere!*

Tällaiset esimerkit ovat peruskauraa naisten työelämässä. Siksi naiset lähestyvätkin minualuentotilaisuuksien jälkeen ja kertovat kokemastaan vastaavasta ylimielisyydestä ja miten he ovat tunteneet itsensä nöyryytyksi. Vakuutan, että tällaiseen miesnäkökulmaan saadaan muutosta vain ulostuloilla, ei murehtimalla ja päätä roikottamalla. Ne vain lisäävät huonoa ryhtiä, kumaraa asentoa.

## Naisten voimaantumisesta on tullut globaali ilmiö ja me olemme siinä mukana

Olen pitkän elämäni aikana haastatellut, keskustellut ja kirjoittanut kirjoja naisten voimaantumisesta eri puolilla maailmaa. Mehän seuraamme globaalisti musiikkitrendejä ja urheilusaavutuksia, miksei siis myös naisten asemaa. Näen, miten naiset ovat nousseet huippuasemiin politiikassa ja talouselämässä. Kehitys on ollut hidasta mutta sitkeää ja vakuuttavaa. Yksittäisistä poikkeuksista se on laajentunut aluevaltauksiin työelämän eri alueilla.

Kirjoitan ja kuvatoimitan tätä kirjaani koko maailmaa ravisuttavan Covid-19-pandemian aikana. Yritykseni kuva- ja media-arkistojen tuhannet kuvat käyvät jälleen läpi tarkat valinnat ja pitkät digitalisointiprosessini. Joka päivä asettuessani tietokoneeni ääreen olen kiitollinen tästä työprojektistani ja koen, että tietoni ja kokemukseni ovat kovaa valistusta elävästä elämästä, eri puolilta maailmaa. Nyt kun kirja on valmis, aikataulun mukaisesti, odotan, miten se otetaan vastaan.

Tämä on kymmenes (10.) tietokirjani. Urani tietokirjailijana ja luennoitsijana on kestänyt jo 30 vuotta. Olen Tietokirjailijat ry:n jäsen ja olen iloinen ja kiitollinen siitä monipuolisesta tuesta, varsinkin selkeistä juridisista neuvoista, joita olen saanut yhdistykseltä näiden vuosien aikana. *Noitanaisen ilosanoman* kirjoitustyötä varten olen saanut Tietokirjailijat ry:ltä apurahan, joka on ollut merkittävä nimenomaan koronapandemian synkkien hetkien aikana. Apuraha oli myös arvostuksen osoitus tietokirjailijatyötäni kohtaan. Lämmin kiitos!

*Helsingissä 1.1.2022.*

*Lenita Airisto*

PUOLUSTA  
mainettasi ja oikeuksiasi!

# Noitavaino







### Lenita ja lehdet

M-showssa nähtiin vihdoin — tasapuolisuuden nimissä — miten Lenita Airisto hakkasi kahteen kertaan ja viattomin ilmein sensaatiolehdistön. Asia oli oikea: yksilön intimitteettisuojan puuttuminen. Lenita kyllä kestää. Mutta kun sensaatiolehdet häpäisevät tämän maan pienimpiä ja köyhimpiä, se saa tapahtua ihan rauhassa. Lyötyä on lyöty ja sillä siisti. Niinpä niin.

Raija Hyppönen  
Helsinki



# Noitavaino

**M**iten puolustautua, kun hyökkääjät ovat liikkeellä poliittisin tai kaupallisin motiivein? Ja kun taistelussa ei halutakaan ryöstää rahoja, vaan **maine**. Olen elänyt valtaosan elämästäni julkisuuden valokeilassa, 17-vuotiaasta asti. Todisteita mediassa on riittämiin. Tiivistelmän tästä antaa ote kirjailija, toimittaja Juha Nummisen kirjoittamasta jutusta Suomen Aikakauslehdentoimittajain Liiton (SAL) 50-vuotisjuhla-julkaisussa vuonna 1989:

**35 vuotta** Lenita Airistosta on juoruttu ja puhuttu kaikenlaista.

**35 vuotta** häntä on tuijotettu, esineellistetty, seurattu ja metsästetty.

**35 vuotta** häntä on ihailtu, kadehdittu, kammottu ja inhottu.

**35 vuotta** hänelle on toivottu pahaa hyvän jutun toivossa tai päinvastoin.

**35 vuotta** hänen panssarinsa saumoihin on isketty kiiloja, kiiltävää pintaansa raaputettu ja nuhteetto-muudella meikattua julkisivua tuhrittu.

**35 vuotta** hänet on yritetty höynäyttää munaamaan itsensä ja paljastamaan pohjattoman – niin minkä?

**Näiden 35 vuoden** aikana suomalainen yhteiskunta, lehdistö ja kaikki julkisuuden elementit, journalismin tavat ja säännöt, yleinen moraalit, hyvän ja huonon maun rajat ovat muuttuneet täydellisesti, mutta yhä vain yksi ja sama Lenita Airisto pyörii mukana. Nämä ovat olleet hupaisia, villejä ja rasittavia, mutta ennen kaikkea julmia vuosia kaikille osapuolille.

Oma kommenttini Juha Nummisen kirjoittamaan SAL-juttuun oli muun muassa: Rohkeus myy hyvin, sillä sitä kunnioitetaan. Mutta sääli ei elätä. Lisäksi kiitin tätä huippukirjoittajaa viisaan lehtimiehen rehellisyydestä ja kritiikistä omaa alaansa kohtaan.

Mitä aiheeseen voisi lisätä vuonna 2022 yli 30 vuotta myöhemmin? Julkisuus ei ole koskaan ollut minulle päämäärä, vaan keino saada omasta mielestäni jokin tärkeä, ajankohtainen viesti julkisuuteen. Aina se ei ole kelvanut, on haluttu höttöä ja hattaraa. Noitavainoksi kokemani aggressiot mediassa alkoivat 1960-luvulla ollessani vielä naimisissa kansanedustaja, kauppat. lis. Ingvar S. Melinin kanssa ja pahenivat merkittävästi avioeromme jälkeen 1970-luvulla. Ne eivät ole loppuneet vielä, enkä edelleenkään tiedä mikä on motiivi. En ole poliitikko enkä julkisessa virassa.



# Kuinka olin vuosikymmeniä niin Tampereen yliopiston stalinistien kuin valtamediankin noitavainon kohteena

Tutkimusta Tampereen yliopistosta. Laura Saarenmaan akateeminen väitöskirja: *Intiimin äänet: Julkisuuskulttuurin muutos suomalaisissa ajanvietelehdissä 1961–1975* tuo näille kokemilleni aggressioille taustaa. Se on esimerkki, että poliittinen sitoutumattomuus ja varsinkin selän kääntäminen vasemmistolle vie roviolle. Väitöskirjan julkinen tarkastus oli Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan suostumuksella Tampereen yliopiston luentosalissa A1, lauantaina 28.8.2010 klo 12. Olin itse paikalla kuuntelemassa, sillä olin antanut väitöskirjan tekijälle Laura Saarenmaalle aikaani neuvoessani häntä löytämään materiaalia mediasta näiltä vuosikymmeniltä.

Tilaisuus Tampereen yliopistossa kiinnosti minua monesta syystä. Paikka tuli tv-katsojille tunnetuksi ikonisen, Ylen suoran, *prime time* -ajankohtaisohjelma *Jatkoajan* takia. Vuonna 1968 Tampereelta lähetetyn ohjelman tähtivieraana oli pääministeri Mauno Koivisto ja aiheena vallankumous. Olin toimittajana tässä tuotantotarjassa alusta loppuun saakka yhdessä Aarre Elon (sos. dem.) ja myöhemmässä vaiheessa myös Hannu Taanilan (taistolainen) kanssa. Ohjelman aikana kävi ilmi, että Mauno Koivisto ei kannattanut vallankumousta Suomessa ja varoitti muitakin turhasta ajatuksesta.

Tampereen yliopisto on jo kauan tunnettu taistolaisen stalinistien linnakkeena, kuten Yleisradio. ”Tampereen yliopiston tiedotusopin laitos, jonka professorit Kaarle Nordenstreng ja Pertti Hemánus olivat taistolaisia, jotka muka kouluttivat ’objektiivisen totuuden välittäjiä’ kuten Moskovassa ilmestyvä *Pravda* eli Totuus – oikeasti he olivat Moskovasta ohjattuja ja stalinisteja, jotka toteuttivat Stalinin jo 1940-luvulla käyttämää strategiaa, jolla yritettiin vallata Suomi sisältäpäin.” (Antti Hassi, *Hassin paperi*)

Mitä totuuteen tulee, niin muistan, miten neuvostovallan aikana moskovalaisilla itsellään oli tapana sanoa: ”*Pravda njet Izvestia i Izvestia njet Pravda*”, siis ”totuus ei ole uutinen eivätkä uutiset ole totta”. Tällä viitattiin sanomalehtiin *Pravda*/totuus ja *Izvestia*/uutiset.

Tampereen yliopiston vaikutus sekä printti- että sähköiseen mediaan oli 1970-luvulla ratkaiseva. Radio- ja

televisio-opin professori Kaarle Nordenstreng toimi myös Neuvostoliiton ohjauksessa olleen International Organisation of Journalists (IOJ) -toimittajajärjestön puheenjohtajana 1976–1990, ja Pertti Hemánus toimi 1967–1970 ohjelmatoiminnan koordinaattorina Yleisradiossa Eino S. Revon pääjohtajakaudella. Ei ole liioiteltua sanoa, että Tampereen punaisesta yliopistosta oli Reporadion aikana suora reitti Yleisradioon ja rekrytointikriteerinä ammattitaidon ohitti taistolainen stalinismi.

Tampereella koulutettiin median toimijoita, jotka loivat maailmalle suomettuneen Suomi-kuvan, *Finlandisierungin*, jota me vientikaupassa uurastaneet suomalaiset yritimme kumota tai ainakin selitellä parhain päin. Tätä mädäntynyttä ilmapiiriä on vuonna 2021 ruvettu useiden kirjojen ja kirjoitusten voimin avaamaan, kuten 24.4.2021 Heikki Aittokoski kolumnissaan *Helsingin Sanomissa*:

**Meidän kansallinen omakuvamme oli tuolloin varsin heiveröinen. Kaikkien ulkomaalaisten uumoiltiin pitävän Suomea pelkkänä Leningradin puolisosialistisena esikartanona – ja nyt kun miettii, tuo käsitys ei välttämättä ollut aivan väärä.**

Minä siis istuin yleisön joukossa Tampereen yliopiston väitöstilaisuudessa vuonna 2010 ja yritin löytää professoreita katsomosta. Silmäni tavoittivat vain Nordenstrengin. Hän tuli myöhemmin tervehtimään minua. Kaarle Nordenstreng oli kovin lyhyt ja laiha pikumies. Haalistunut jääne taistolaisen stalinistien mielenosoituksista. Tämän päivän tietojen perusteella Nordenstreng ja Hemánus muistuttavat aikalaisiaan, jotka jäävät historiaan lähinnä poliittisesti hurahaneina ”hyödyllisinä idiootteina”.

Laura Saarenmaa esitteli väitöskirjansa, jonka alkupuolella esiintyivät monet ajan skandaaleissa ryvetyneet julkisnaiset. Väitöskirjan puolivälin jälkeen aihepiirit muuttuivat ja analyysit kohdistuivat minuun, työhöni ja mielipiteisiini mediassa 1960–1970-luvuilla.

Pian minulle selvisi, että tässä akateemisessa tutkimuksessa paikkani oli olla syytöksien kohteena, noitana

roviolla. Puolustautumiseen reaaliajassa ei annettu mitään mahdollisuuksia.

Esimerkkitapauksenani tarkastelen tässä luvussa Lenita Airiston mediapersoonaa. Airisto ei lukeudu sukupuolirooliliikkeen nimiin, mutta omaksui näkyvän roolin naisten aseman keskustelevana julkkipersonana. Airisto ei suinkaan ollut ainoa naiskysymystä julkisuudessa kommentoiva julkkipersona, mutta oli 1960–1970-luvuilla varmasti yksi näkyvimpiä. Lenita Airisto esiintyi 1960- ja 1970-luvuilla julkisuudessa sekä valokuvamallina, tv-kasvona, aikakauslehtihaastattelijana että lehdissä haastateltuna julkkipersonana. Airiston ura julkisuudessa alkoi vuonna 1954 Airiston tultua valituksi Suomen Neidoksi.

Kun kyseessä on Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa esiteltävä väitöskirja, joka jää jonkinlaisena asiakirjana yliopiston arkistoon jälkipolville luettavaksi, olettaa että kriteerit ovat akateemiset. Koska väitöskirja käsitteli sen loppukolmanneksella minua runsaasti, olisin tietenkin toivonut, että taustatiedot henkilöistä, myös minusta, olisivat tarkat. Ei siis niin kuin viihdelehdissä, joita väitöstyössä arvioitiin. Taustatiedot olivat kuitenkin puutteelliset ja asenteelliset. Sääli, sillä vuosikymmeniä myöhemmin mediatutkijat etsivät luotettavaa tietoa kyseisestä ajanjaksosta, mutta eivät sitä tästä paperista saa.

Olisin omalta kohdaltani ennen kaikkea toivonut, että kirjoittaja olisi avannut Sotainvalidien Veljesliiton järjestämien Suomen Neito -kilpailujen syvää merkitystä 1950-luvulla. Kilpailu poikkesi täysin missikilpailuista. Suomen Neidon, kilpailun voittajan, tehtävänä oli toimia vuoden ajan varainkeruun symbolina. Siis kerätä varoja talvi- ja jatkosodassa vaikeasti haavoittuneiden sotilaiden kuntoutukseen, jotta he pystyisivät pa-

laamaan takaisin normaaliin elämään, työn ääreen. Sotainvalidien Veljesliitto järjesti kilpailut vain vuosina 1952–1954 ja valitsi vain kolme Suomen Neitoa: Armi Kuuselan, Teija Sopasen ja minut.

Myös televisiotyöni typistetään ilmaukseksi ”tv-kasvo”, kun todellisuudessa olin vuosina 1961–1975 televisiotoimittajana ja debatoijana *prime time* -ajankohtaisohjelmassa ja lisäksi viihteessä. Väitöskirjan tekijällä oli myös tiedossa, että tv-toimittajatyöni jatkui vielä 1980–90-luvuilla muun muassa tiukassa, monikielisessä, ajankohtais-tv-sarjassa *7. hetki*, jossa edettiin reaaliajassa, kun Berliinin muuri murtui, Neuvostoliitto romahti ja Baltian maat itsenäistyivät; kun Eurooppa yhdistyi ja sodan syttymisen h-hetki läheni Persianlahdella; kun kasinotalous muutti Suomen finanssitalouden ja ankara talouslama syöksi joukoittain ihmisiä velkalouskuun ja yrityksiä konkurssiin; ja kun naiset alkoivat tosissaan raivata tietä tasa-arvoon ja panivat sovinnit ahtaalle. Ohjelman vieraina oli lukuisia arvostettuja ulkomaisia poliitikkoja ja asiantuntijoita.

Edelleen jätetään kokonaan mainitsematta monivuotinen työni *Made in Finland*- ja *Finnish Design*-tuotteiden saattamiseksi läntisille vientimarkkinoille, jotka jo 1960-luvulta lähtien olivat talouspoliittisesti erittäin tärkeitä ja Suomi-kuvan kannalta korvaamattomat. Tämä työ oli alkua tuottajanuralleni suomalaisen teollisuuden maailmankiertueiden *Suomi luo ja vie*- ja *Success Story Finland*-vientiprojekteissa.

Peilaan vuonna 2010 kirjoitettua väitöskirjaa tämän luvun teemaan, siis persoonaani kohdistettuun noitavuonoon. Vähättely ja mitätöinti ovat tuttuja työkaluja, joilla uraani ja elämäni on vastustajieni leirissä käsitelty. Kun myös akateemisen väitöskirjan tekijä toimii näin, on selvää, että kysymys on tarkoituksellisuudesta ja siitä, että väitöskirja tehtiin juuri Tampereen yliopistossa.

---

Ihan veisivät polttoroviolle  
tai laittaisivat Siperiaan,  
jos voisivat!

# Mainos-tv tukki Lenitalta suun

Kaksi yhteensä kahden minuutin pätkää esillä Timo T.A. Mikkonen Showssa aiheuttivat ohjelman siirtämisen myöhemmäksi. Ohjelmassa Lenita Airston oli määrä esittää näkemyksensä yksilön oikeussuojasta viikkolehdistä.

Lenita väittää ohjelman esittämisen lykkäytyneen siksi, että Mainos-TV ei annan hänen esittää mielipiteitään asiasta. Mainos-TV:n taholta huomautetaan, että jokaisella on oikeus mielipiteisiinsä, kysymys on vain siitä miten ne esitetään.

Ohjelmassa oli Mainos-TV:n mukaan kaksi ilmaisuttua juridisesti arveluttavaa kohtaa.

**PRESEN**  
Keskiviikkona 2. 11. 1972 No 211 s. 70

# SKARNA LAND

## Lenitas privativ skyddas

Av ERIK U...  
Ni mäss säkert "Tallet Lenita?" Nagra...  
nita Airston privativ i Paris och gjorde...  
nt i TV och frågade om en kandidat ar hel...

**Uutiset**  
maan tuorein uutislehti  
KESKIVIIKKONA 20. MARRASKUUTA  
Puhelin 606 003 1974 numero 28

# Nyrkkioston päätoimittaja: "Julkkisten ostaminen loppui nyt"

**Lenita: "Olen iloinen"**



— Olen iloinen, että yksityiselämäni tulla rikollisin suosin, sanoo Lenita Airsto tänä aamuena hyvin hyvin väyryenä.

**'Poikaressu' sanoivat naiset Kaarle Kustaasta**

Väitöskirjassa tehdään minusta johdtopäätöksiä antamieni haastattelujen pohjalta. Periaatteenani on aina ollut hyödyntää julkisuuttani järkevasti. Tuoda hötön ja hattaran asemasta julkiseen keskusteluun ajankohtaisesti tärkeitä teemoja.

- Naisten oikeudet ovat ennen kaikkea ihmisoikeuksia.
- Taloudellinen riippumattomuus tuo naisen elämään vapauden ja itsemääräämisoikeudet. Näitä haastatteluja ja kannanottoja oli kyseisillä vuosikymmenillä lukemattomissa lehdissä, mutta Laura Saarenmaa ottaa esiin useamman kerran *Uusi Nainen* -nimisen lehden, vaikka olin antanut lehdelle vain yhden ainoan haastattelun.

Taustatiedoksi on tärkeää avata, että *Uusi Nainen* -lehteä julkaisi Suomen naisten demokraattinen liitto (SNDL, 1944–1990), joka oli Suomen kansan demokraattisen liiton (SKDL) naisjärjestö ja jonka jäsenistöstä enemmistön muodostivat Suomen kommunistisen puolueen (SKP) kannattajat. Kommunisteilla oli SNDL:ssä aina vahva asema. *Uusi Nainen* -lehden päätoimittajana haastattelin ajankohtina oli Sirola-opiston käynyt vasemmistolainen Suoma Lukander. Jutun kirjoittaja oli Arja-Anneli Tuominen, jonka päätyö oli *Kansan Uutisissa*.

"Vasemmistolaisessa naistenlehti Uudessa Naisessa Lenita Airstoa luonnehdittiin mielipiteitään 'tautumukselliseksi'"

Lenita Airsto on kaunis nainen ja virkanainen. Hän uskoo kosmetiikkaan ja yksityiseen yritteliäisyyteen.

*Jutukommet 7.10.72*

## M-show ja keskustelu Lenitasta ja lehdistä

Mikä on totuus M-showsta, joka jätettiin esittämättä sen vuoksi, että Lenita Airsto Mtv:n mukaan esitti siinä pari ilmaisuttua juridisesti arveluttavaa kohtaa? Aiheena oli yksilön oikeussuojasta viikkolehdisten kirjoittelun keskellä. Nyt jokainen voi todeta, mikä kielto aiheutettiin, kun koko haastattelu esitettiin alkuperäisessä muodossaan tämän illan pitkässä M-showssa.

M-show jossa Lenita on ollut kanta...  
Hän on...  
Mtv...  
Lenita...  
Keskiviikkona 2. 11. 1972 No 211 s. 70



# Lenitan totuudet Mtv:n hyllyllä

Muutamassa aikakauslehdessä viime aikoina riepoteiltu Lenita Airsto ei avannut toivoamaansa keskustelua yksilön intimitteittisuudesta Timo T. A. Mikko sen show:ssa tiistai-iltana.

Ohjelma pantii hyllylle. — Ohjelmatoiminnan säännösten edellyttämien tarkistusten vuoksi sanoo Mtv:n ohjelmapäällikkö Tauno A. Jämsä.

— En ole hämmästynyt. Olen lohudon, toteaa puolestaan Lenita. — Mikä on minun oikeusturvani? Hän kysyy. — Kun kerran julkisesti, mikä on totta, tätä ei saa näyttää Suomen kansalle.



Lenita suostui ohjelmaan aiostaan ehdolla, että siinä keskusteltaisiin julkisen henkilön intimitteittisuudesta.

— Käsitin parhaimeksi puhua tästä esimerkiksi. Yksi aikakauslehti leki minusta taannoin jutun, jossa suuhuni syötettiin repliikkia ja jossa oli vääristelyjä. Toinen leimasi minut sukupuolisesti poikkeavaksi.

Lenita haluaa hyökätä nyt nimenomaan aikakauslehtien markkinoiden kimppuun. — Toimittaja painostetaan tekemään juttuja. Kun se ovat lausua, niitä vääristellään ja lopulta tufavastuu vaiheltiin. En puhu enää itsestäni, vaan siitä 50 julkisuuden henkilöä, jotka pian on käyty läpi. Ja kun näiden asiat on puhta loppuun, riepoteiltavaa otetaan vähän kuka tahansa yksityinen henkilö.

Hän ei halua asettaa toimittajien moraalilla kyseenalaiseksi vaan kutsua...  
Hän ei halua asettaa toimittajien moraalilla kyseenalaiseksi vaan kutsua...  
Hän ei halua asettaa toimittajien moraalilla kyseenalaiseksi vaan kutsua...  
Hän ei halua asettaa toimittajien moraalilla kyseenalaiseksi vaan kutsua...

Ohjelman johtaja Timo T. A. Mikkonen kertoo olleensa yhteydessä siinä Lenita. — Ei kommenttia, hän toteaa. — Kaikki kysymykset on syytä esittää ohjelmapäällikkö Aijalalle.

Aijala kertoo, että vain pari yksityiskohtaa, lähinnä sanomusta, nousi ohjelman hyllylle. Hänen mielestään syyntä eivät olleet "ovat sanat". Ohjelmassa ei myöskään mainittu nimetty yhtään henkilöä. — Nyt toivomme, että voisimme neuvotella Lenita Airston kanssa esimerkiksi jonkun päivän uudelleen rauhoittamisesta. Ohjelman teoreettinen esittämisaikankahja voi olla jo ensi viikolla.

Lenita puolestaan on järkyttyä. — En suostu minikkään suostunsa...  
En suostu minikkään suostunsa...  
En suostu minikkään suostunsa...  
En suostu minikkään suostunsa...

Hänen mielipiteitään on vaikea olla pitämättä taantumuksellisina, vaikka hän itse ei mitenkään usko olevansa edes konservatiivi.

Arja-Anneli Tuominen (kirj.): Lenita uskoo kosmetiikkaan ja yksityiseen yritteliäisyyteen. Uusi Nainen 1/1969

Väitöskirjassa on samasta jutusta poimittu, ja toimittajan itse muotoilemana, kommenttini Kiinan poliittisesta tilanteesta vuosina 1966–1976, suuren verisen kulttuurivallankumouksen aikana, jolloin Maon johtamien vallankumouksellisten kynsissä kuoli satojatuhansia ihmisiä ja miljoonia vainottiin. Lopuksi väitöskirjan kirjoittajan analyysi:

*Lenita Airiston Kiinan kommunistihallintoon kohdistama epäluulo ("hivittävään pelottavaa tuollainen kansallinen ja rodullinen kiihko") tulkittiin artikkelissa tietämättömyydeksi ja pyrittiin kaikin keinoin asettamaan tekstissä naurunalaiseksi. Aatemaailmaltaan porvarilliseksi tunnus-tautunut Airisto joutuikin usein altavastaavan asemaan.*

Kun luen nyt 1969 julkaistun *Uusi Nainen* -lehden haastattelua, näen että toimittaja Arja-Anneli Tuominen on ollut todella hurautunut kommunistipropagandaan ja elänyt vääristyneessä todellisuudessa. Se on ollut silloin helppoa, kun ei ollut internetiä, eikä kansainvälisiä uutiskanavia. Oli vain Maon punainen kirja ja ovelta avaimenreikä, josta sopi tirkistellä maailmaa ja levittää liturgiaa. Kun myöhemmin vuosina tiedonvälitys vyöryi vapaasti yli rajojen, tällaisia valeutisia ammuttiin tiuhaan alas.

Lehtipoiminnoissa annetaan minusta kuva poliittisena toimijana. Todellisuudessa en ole koskaan kuulunut mihinkään poliittiseen puolueeseen, vaikka minua ovat lähes kaikki puolueet pyytäneet riveihinsä. Samalla tavoin houkuttelivat minua piireihinsä eri poliittiset naisjärjestöt. Kaikille vastaukseni oli pysyvästi kielteinen. En halunnut seistä kenenkään joukoissa, enkä laula kenenkään lauluja.

*Esimerkiksi Jaanan haastattelussa vuonna 1968 Airiston kaupallisen alan koulutus ja kauneusalan ammatti asetettiin kriittiseen valoon. Airisto puolustautui vetoamalla kansantaloudelliseen ajatteluun ja naisten työllistymisen tukemiseen.*

*"Moni on valmis sanomaan, että te edustatte kaikkea sitä, mikä maailmassa on turhuutta. Ekonomin tutkimus viittaa kaupallisuuteen, mannekiinin ja valokuvamallin ura samoin ulkokohtaisuuteen. Pidätkö niitä harrastuksena vai oletteko itse todella kiinnostunut muodista?"*

*– Olen yhteiskunnassa etsinyt sen sektorin, jossa on työvoiman puutetta. Olen ajatellut: miten voin palvella yhteiskuntaa. Toimin paljon Suomen tekstiiliteollisuuden hyväksi. Sehän nimenomaan työllistää keski-ikäisiä naisia! Esitän itse suomalaisia tuotteita ja suosittelen suomalaisia käyttämään markkoja suomalaisiin tuotteisiin. Täällä ei ole tarpeeksi taloudellisesti ajattelevia ihmisiä. Poliitiikkaa on sen sijaan tarpeeksi!"*

*(Jaana 1/1968, 8–9, 10–11, 91.)*

*Aikalaissovellusta arjen feminismistä puheenpuoroissaan muotoilleen Lenita Airiston suulla puolustettiin naisten tasa-arvoisia mahdollisuuksia toimia työelämässä ja avioelämässä miesten rinnalla. Airiston esittämiä puheenpuoroja ei kuitenkaan ehdotta toivotettu tervetulleiksi sen enempää miesten kuin naisten taholta. Kuten edellisessä tekstilainauksessa toimittajan diskursissa ilmenevät esioletukset "kaupallisuudesta" ja muoti- ja kauneuskulttuurin "ulkokohtaisuudesta" sinänsä kielteisinä ilmiöinä antavat ymmärtää, Airiston ammattia ja arvomaailmaa tulkittiin julkisuudessa 1960-luvun lopulle voimistuneen vasemmistosuhtanteen perspektiivistä.*

Väitöskirjan yksipuolinen poliittinen ajankuva vasemmistolaisuudesta edistyksellisenä suuntana ei onneksi ollut koko totuus Suomesta 1960–1970-luvuilla. Tiedän sen, koska olin silloin kolmekymppinen, täysjärkinen ihminen, joka halusi tarkkailla avoimesti ja kriittisesti maailmaa. Minulla oli siihen kaikki mahdollisuudet. Laajat opintomatkat sekä lännessä että idässä 1950-luvulta lähtien sekä korkeakouluissa opittu talousosaaminen.

En ole koskaan ollut laumasielu. En ole siis halunnut kuulua mihinkään joukkoon. Päinvastoin olen valinnut tien, jota harvat ovat lähteneet kulkemaan. Taisitolaisiin stalinisteihin, kuten muihinkin hurautaneisiin, pidin etäisyyttä.

Vuonna 1959 olin 3 kuukautta Länsi-Saksassa ja pakolaisleirit olivat Berliinissä. Olin opiskelemassa tv-journalismia kylmän sodan polttopisteessä Berliinissä, Sender Freies Berlinin televisioasemalla, ja pääsin sitä kautta kuuntelemaan pakolaisten kertomuksia syistä, miksi he jättivät kaiken ja pakenivat länteen.

Minulla oli elävässä muistissani Länsi-Berliinin hätäpakolaisleirillä, Giessenissä, kohtaamieni itäsaksalaisten pakolaisten traagiset kokemukset neuvostososialismista, jota toteutettiin Stasin raakalaismaisoin keinoin. Nämä tiedot eivät vain pysyneet muistissani, vaan jaoin niitä kaikille, jotka halusivat kuunnella. Katsoin sen moraaliseksi velvollisuudekseni.

# Olin yhtäkkiä huonomaineinen nainen, isolla liekillä, viihdelehtien roviolla!

Julkainen taisteluni yksityisyyden suojasta alkoi MTV:n *M-Show*'ssa 7.10.1972.

Avioeroni jälkeen 1971 päätin jatkaa elämäni itsenäisenä naisena ja yrittäjänä. Takanani oli silloin noin 18 vuoden menestyksekkäs työura.

Aviomiehen poistuttua viereltäni minusta tuli kuitenkin skandaalilehdistön vapaata riistaa. Mediakentän pahamaineinen kunkku 1970-luvulla oli Lehtimiehet-kustantamon *Hymy*-lehti. Vaikka kaikki muut lehdet halveksivat sen sisältöä, *Hymyn* myyntiluvut ja rahavirrat rupesivat vaikuttamaan muidenkin lehtien sisältöön ja asenteisiin. Kun en suostunut tunnustukselli-

siin yksityiselämäni paljastusjuttuihin, *Hymy* tuotti minusta ”suhdejuttuja” ilman mitään totuus pohjaa, lisäten niihin kuvia fiktiomiehistä, joita en ollut koskaan edes nähnyt. Kun tämä teema oli käytetty, niin *Hymy* marsitti esiin täysin fabuloituja naisia, joille ei edes ehditty keksiä nimiä. Kaikki tiesivät silloin, että Lehtimiesten *Hymy* oli humpuukilehti, vailla uskottavuutta.

Tilanne muuttui ahdistavaksi, kun arvostetun *Apu*-perhelehden päätoimittaja Eero Sauri, arvostelukyvyn puuttuessa, lähti laukalle. Sauri lähetti toimittaja Anu Seppälän varjostamaan ja vakoilemaan minua Pariisiin, jossa olin opiskelemaan. Tähtäimessäni oli kehittää liiketoimintaani tuotantoyhtiöksi, jonka toimiala olisi suomalaisten teollisuustuotteiden näyttävät kampanjat Suomessa, Pohjoismaissa ja maailmanlaajuisesti. Olin varma, että olin löytänyt menestyksekkään kiilan liike-elämässä ja että pystyisin toteuttamaan visioni.

Vastasin Pariisissa *Avun* toimittajan kysymyksiin rehellisesti, mitä olin opiskelemaan. Tietysti vapaa-aikana illallisseurakin joskus on, mutta ei mitään vakavaa, romanssista puhumattakaan. Vietin vapaa-aikaani kansainvälisissä taiteilijapiireissä. Toimittaja palasi Helsinkiin, kirjoitti jutun, jossa kerrottiin tarkkaan elämäni romanssista Pariisissa, mysteerimiehen nimeä myöten. Työsuunnitelmat sivuutettiin, kuka nyt niistä olisi kiinnostunut. Sieluni musteni! Päätin pitää pitkän paussin mediassa, sillä näin, että tärkeät asiat eivät minun kohdallani kiinnostaneet lehtiä.

Puhelu suosituilta tv-toimittajalta Timo T. A. Mikkoselta sai minut kuitenkin

## HYMYLEHTI SAI KIRJEEN PARIISISTA, JOSSA VÄITETÄÄN: **Lenitalla ei ollut romanssia Pariisissa**

”Kun minä rakastan täydesti. Kokonaan. Minä haluan hukkuu rakkauteen ja juoda sitä. Minä annan kaiken ja otan kaiken mitä irti saan. Meillä oli täydellistä, Juanin myötä tutustuin ihan uuteen maailmaan. Taiteseen. Hyvä jumala, millaisia hetkiä meillä

Panoraama paljastaa ”toisen miehen” Lenitan avioerossa





lupautumaan MTV:ssä esitettävään *M-show*-ohjelmaan. Ehdotin keskustelun teemaksi: *Ihmisen yksityisyyden suoja*. Aihe oli ajankohtainen, sillä moni julkisuuden henkilö oli joutunut sikamaisten hyökkäyksien ja yksityiselämäänsä kohdistuneiden valheellisten ”paljastusten” kohteeksi, ei vain meillä vaan myös muualla. Oikeutta yksityisyyden suojasta käsiteltiin jopa YK:ssa pääsihteeri Kurt Waldheimin esittämän raportin pohjalta, jossa nimenomaan vaadittiin, että kaikilla ihmisillä tulee olla oikeus yksityiselämäänsä. Kun omat tuoreet kokemukseni tarjosivat ajankohtaista taustaa ja olin valmis pistämään itseni tuleen, Timo T. A. Mikkonen tarttui ehdotukseeni ja sovittiin päivämäärä 5.9.1972 esitettävään ohjelmaan.

Katsellessani nyt mustavalkoista videotallennetta noin 50 vuoden takaa hämmästyin, miten vähän toimintatavat ovat muuttuneet. Tekopyhyys fraaseissa, kuten ”tarkoituksemme ei ollut millään tavoin loukata...”, on selkokielellä ilmaistuna: ”Halusimme vain hyötyä teidän julkisuusarvostanne, jotta lehtemme irtonumerot menisivät paremmin kaupaksi.” Tässä vuoden 1972 esimerkissä viihde- ja skandaalilehdistö päättää valheellisesti häpäistä juuri eronneen naisen elämän. Tarkoitus ei ollut poliittinen propaganda, vaan lehden ”paljastuksen” tuoma taloudellinen hyöty.

*M-show'n* toimittaja Mikkonen antoi minulle tilaa tuoda sanomani vapaasti julki, ja minä käytin mahdollisuuden kykyjeni mukaan.

– Kysyn, minkälainen lehdistö meillä täällä Suomessa oikein on ja ketkä näitä lehtien otsikoita tekevät? Ovatko he toimittajia vai kyseisten lehtien myyntimiehiä?

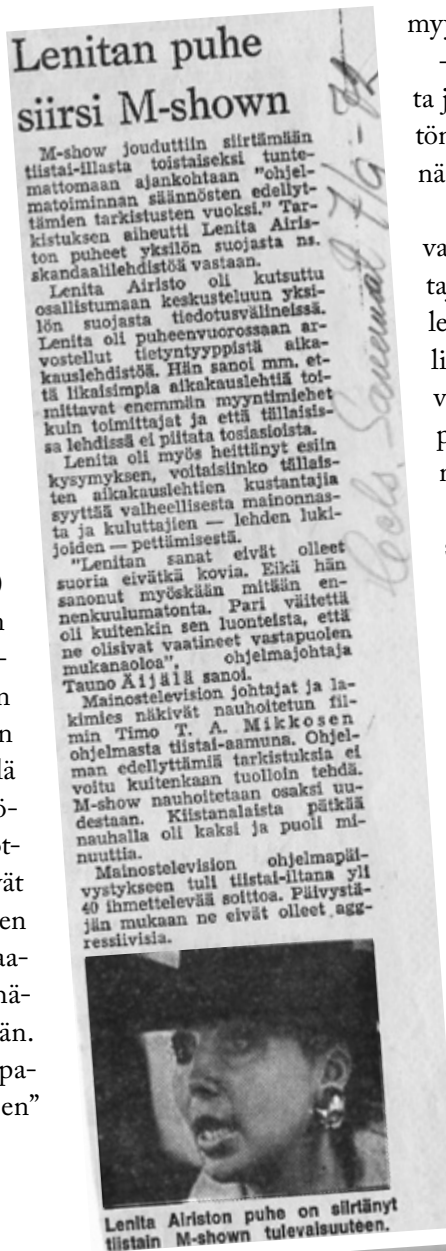
– Kysyn, onko tämä sellaista informaatiota ja viihdettä, jota Suomen kansalle lehdistön taholta annetaan, kun maailma on täynnä tärkeitä asioita?

– Kuinka monta ihmistä täytyy tällä tavalla teloittaa ennen kuin ihmiset, toimittajat, tajuavat, ettei tässä ole enää kysymys lehtimiesmoraalista, vaan liikemiesmoraalista? Tuotteiden kohdalla on lakipykälät varmistamassa tuotteen laatua ja todenperäisyyttä. Nyt on kysymys siitä, mihin meidän lehdistömme on menossa.

– Istun nyt tässä, että kaikki, jotka katsovat tätä ohjelmaa, tietävät, että kaikilla on oikeus yksityiselämäänsä, vaikka lehdet eivät menisi kaupaksi. Älkää siis myykö lehtiänne minunkaan henkilökohtaisella yksityiselämälläni.

Tempaisin luurin ja soitin Suomen tärkeimmät sanomalehdet läpi *Helsingin Sanomista Aamulehteen* ja *Turun Sanomiin* sekä *Hufvudstadsbladetista Nya Presseniin* ja kerroin miten MTV:llä sananvapauden on vienyt sensuuri. Syy: Minulla ei olekaan oikeutta esittää näkemystäni yksilön oikeussuojasta viikkolehdistössä.

*Ilta-Sanomien* kirjoitti jutun otsikolla: ”Mainos-tv tukki Lenitalta suun!” ja *Suomen Kuvalehti* otsikolla: ”Saa-



Vasemmalta Lenita Airisto, ryhmäkuvassa JSN: n puheenjohtaja K. J. Lång ja Avun päätoimittaja Eero Sauri, oikealla T. A. Mikkonen.

ko Suomessa kirjoittaa ihmisistä mitä tahansa?” Ja jatkaa: ”Suomessa on vasta havahduttu tajuamaan intimiteettisuojaajan puutteellisuus. Yksilö on turvaton. Lenita Airisto kertoo nyt Kuvalehdelle, millaista on olla häikäilemättömän kirjoittelun kohteena.”

Hyllyttämispäätös poiki kuukauden aikana melkoisen pinon MTV:hen kohdistunutta julkista pilkantekoa ja letkauksia eri lehtien palstoilla. Tilannetta ei parantanut MTV:n selitys, että olin esittänyt pari ilmaisultaan juridisesti arveluttavaa kohtaa yksilön oikeussuojasta viihde- ja skandaalilehtien kirjoittelun uhrina. Mediassa esiintyvissä runsaissa jutuissa kerrottiin:

**Lenita Airisto väittää, että Mainos-TV haluaa poistaa hänen lausuntonsa ytimen, sen, että viikkolehden myyntiosasto ratkaisee mitä lehdissä kirjoitetaan. Lenita Airisto väittää hänestä ja hänen romanseistaan viikkolehdistä kirjoitettuihin juttuihin ja sanoo niiden olevan valhetta ja vääristelyä. ”Suuhuni pantiin asioita, joita en koskaan ollut sanonut.”**

Kun MTV oli joutunut laajalla rintamalla häpeän kohteeksi, päälliköiden oli nyt pakko muuttaa mieltänsä. Ensin päätettiin poistaa ohjelmasta kaksi ”vaarallista” kahden minuutin pätkää, mutta lopulta päädyttiin esittämään koko ohjelma alkuperäisessä muodossa ja sen jatkeena vielä paneelikeskustelu, jossa *Avun* ja *Hymyn* päätoimittajat voisivat esittää oman kantansa. Uusi esityspäivä oli 7.10.1972.

MTV:n studiolähetyksessä olivat ohjelmapäällikkö Tauno Äijälä, toimittaja Timo T. A. Mikkonen, *Avun* päätoimittaja Ero Sauri, Julkisen sanan neuvoston (JSN) puheenjohtaja K. J. Lång ja minä. *Hymyn* selkärangan päätoimittaja Jorma K. Virtanen teki pelkurimaisen no-show'n, eikä tullut vastaamaan skandaalijournalismista.

Tauno Äijälä kertoi aluksi synn ohjelman hyllytykselle: ”Ei siis se, mitä Lenita Airisto sanoi, vaan miten hän sattui ohjelmassa sanomaan.” Sitten hän lukee Yleisradion ohjelmatoiminnan säännöstöä: ”Kiistanalaisissa kysymyksissä erilaiset mielipiteet on sijoitettava samaan ohjelmaan, tai mahdollisimman peräkkäin. Hän kertasi myös, että MTV ei voi olla foorumi lehden ja henkilön



## Hyvä Lenita

Olipa nähtävä seurata Lenitan suorauksesta esitystä lauantain M-show'ssa. Lenitan vastapäätyivät parhaansa mukaan puolueita kantaansa, mutta jäivät sanonnan selkeydestä täysin Lenitan väreihin. Forum oli todella oikea päätös. Forum oli todella oikea päätös. Forum oli todella oikea päätös. Forum oli todella oikea päätös.

## Väärä forum

Lenita Airisto väitti sinänsä, että Mainos-TV haluaa poistaa hänen lausuntonsa ytimen, sen, että viikkolehden myyntiosasto ratkaisee mitä lehdissä kirjoitetaan. Lenita Airisto väittää hänestä ja hänen romanseistaan viikkolehdistä kirjoitettuihin juttuihin ja sanoo niiden olevan valhetta ja vääristelyä. ”Suuhuni pantiin asioita, joita en koskaan ollut sanonut.”

## Ruusuja Lenitalle

Lenita, älä katkeroidu kokonaan — vaikka nyt kyllä olet! Me suomalaiset olemme sellaisia, ettemme hyväksy väpeltämyksiä ja suorapuheellista viestittämistä. Lenita, älä katkeroidu kokonaan — vaikka nyt kyllä olet! Me suomalaiset olemme sellaisia, ettemme hyväksy väpeltämyksiä ja suorapuheellista viestittämistä.

# Intimiteettisuojaajan sensaatiokäyttö

Erinomaisen perusteltuna voidaan pitää sitä MTV:n päätöstä, että M-show'ssa nauhoitettu Lenita Airiston haastattelu julkistettiin sellaisenaan, missä puheenjohtaja K. J. Lång ja minä. *Hymyn* selkärangan päätoimittaja Jorma K. Virtanen teki pelkurimaisen no-show'n, eikä tullut vastaamaan skandaalijournalismista.

**Naiskäykkyys** on aivan uusi ilmiö. Se tarkoittaa sitä, että nainen käyttäytyy miehen tavalla. Tämä ilmiö on levinnyt erityisesti näyttelijämaailmaan, jossa naiset käyttäytyvät miehen tavalla. Tämä ilmiö on levinnyt erityisesti näyttelijämaailmaan, jossa naiset käyttäytyvät miehen tavalla.

Sellainen skandaalilehti, joka riipottelee ihmisiä mielensä ja pankkittilänsä — mukaan kissei vastaamaan tekemisistään, ei todellakaan toimi tiedonvälityksen palveluksessa vaan toteuttaa yksinomaan vean toteenaan vanhaa viisautta: raha haisee, olivatpa keloit sen hankkimiseen miten kyseenalaisa tahansa.

**JAAKKO S. TOLA**

liseen miehiseen tapaan – täysin omana ideanaan – minun esittämäni kritiikin *Avun* menettelytavoista. Lång päätyy myös kanssani samansisältöiseen näkemykseen viihteellisten aikakauslehtien voitonmaksimoimisesta:

”Jos lehden myyntivoitot ovat satakertaisia korvaussummaan nähden, totta kai toiminta jatkuu, se on liiketaloudellinen selviö. Tässä mielessä kyse ei ole vain lehdistönvapaudesta, vaan kaupallisuudesta ja markkinoinnista. Voi sanoa, että eräät lehdet ovat sataprosenttisesti liikeyrityksiä, ja vaikka ne lehtinä nauttivat painovapaustalain suojaa, ne eivät ole missään tekemisissä niiden asioiden kanssa, joita painovapaustalain on tarkoitus suojata. Mitä tulee skandaalilehtiin, ne eivät ylipäättäen välitä hyvästä lehtimiestävästä. Lähiainkoina tullaan esittämään yksityisyyden suojaksi rangaistuksia.”

*M-Show* keräsi mahtavat katsojamäärät ja sai osakseen megaluokan huomion. Sain valtavan määrän sähköitä, kirjeitä ja kukkia ihmisiltä, jotka olivat itsekin joutuneet valheellisen journalismin uhreiksi, mutta ei-

vät uskaltaneet nousta barrikadeille vaatimaan oikeutta. Sain runsaasti kiitosta roolistani aloitteentekijänä yksityisyydensuojakysymyksen nostamisesta televisiokeskustelun kautta laajan yleisön puheenaiheeksi ja lakiesitykseksi. Parin vuoden kuluttua lakimuutos astuikin voimaan.

Rikoslain 24. luvun pykälä 8 (RL 24: 8§) yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä (908/1974) hyväksyttiin eduskunnassa 3.12.1974 (Vuortama 1983, 95). Rikoslain pykälä eroaa perustuslain 10§:stä siten, että ensin mainitussa on kyse oikeellisen tiedon levittämisestä, kun taas perustuslain kunnianloukkaukspykälässä on kyse valheellisen tiedon levittämisestä. (Vuortama, Kerosuo, Strandén 1990, 103–118; Painovapaustoimikunnan mietintö 1973; Vuortama 1983.)

Laki ei kuitenkaan suojannut hermeettisesti kaikilta yksilölön kohdistuvilta hyökkäyksiltä, sillä kuten Lång totesi: ”Voi sanoa, että eräät lehdet ovat sataprosenttisesti liikeyrityksiä.” Lisäisin siihen oman havaintoni lain porsaanrei’istä: Mikä ei ole kiellettyä, on sallittua.

## Taistelin vihapuhetta – sananvapauden valekuvaa – vastaan myös valtamediassa

Olen vuosikymmenien ajan lukenut aamuisin paperiversioina kahta sanomalehteä, *Helsingin Sanomia* ja *New York Timesia* (ennen *International Herald Tribune*). Kun *New York Timesin* teräviä, sarkastisia näkökulmia lukijoille välitti arvostettu ja palkittu Patrick Chappatte poliittisilla pilakuvillaan, *Helsingin Sanomat* tarjosi 1980–90-luvuilla sunnuntaisin lakanan kokoisella sivullaan Mattiesko Hytösen vihapuhetta, joka kohdistui tavallisiin julkisuuden henkilöihin. Miksi? Kysymys on aiheellinen varsinkin tänään, kun sama sanomalehti paheksuu vihapuhetta somessa. Onko unohtunut, että lehti itse on ollut aktiivisissa vihapuhetta ja vielä maksanut kuukausipalkkaa niin sanotun kulttuuritoimittajansa jätöksistä omilla sivuillaan?

Professori Juha Siltala tarkasteli Mattiesko Hytöstä

psykohistoriallisesta ja yhteiskuntakriittisestä näkökulmasta kirjassaan *Miehen kunnia: modernin miehen taistelu häpeää vastaan* seuraavasti:

”Ainutkertaisuudessaan Hytönen on tyypillinen eikä häntä voi kuitata poikkeusyksilönä; sunnuntai-Hesarin pyöveli nousee omasta pimeydestämme niin kuin Elm Street -elokuvan runnettu raatelija Freddy Krueger siloisempien kanssaihmistensä piilotajunnasta.”

Muistan hyvin sen kuvottavan tunteen, jota tunsin avatessani Hytösen sivun. En lukenut, mitä kaikkea sontaa hän kynästään viikoittain levitti, vaikka tiesin, että kuuluin hänen vihakohderyhmäänsä. Lukijoita varmaan oli, sillä kuulin miten jotkut tyypit kommentoivat:

”Hyvä, että joku uskaltaa sanoa!” Siis ulostaa vihaansa, ajattelin. Ei, sunnuntaisin pitää kerätä voimia seuraavaa työviikkoa varten, eikä siihen kuulu vihapuheessa rypeminen. Myöhemmin Hytönen pudotettiin lehdessä vähemmälle näkyvyydelle ja sitten *Iltalehti* korjasi hänet palstoilleen. Huhut kiersivät mediapiireissä, miten kalliiksi Hytösen vihapuheet tulivat lehdelle. Uhrit uhkasivat oikeustoimilla ja vahingonkorvauksilla, mutta lehti jatkoi yhteistyötä, niin kauan kuin palsta toi lisää irtonumero-ostajia. Sitten sekin loppui.

Myös valtion omistama Yleisradio löysi uusia, omia, vihaa laulavia houkutuslintuja äänikanavilleen. Olli Alho, joka oli väitellyt tohtoriksi folkloristiikasta ja jolla oli vankka SKDL:n kommunistien kannatus, sai tehtäväkseen luoda uuden radiokanavan, Radiomafian. Neuvostoliiton romahdettua ja Berliinin muurin murruttua kotimaiset kommunistimme olivat huolissaan äänensä kuuluvuudesta. Yleisradiolla ei ollut huolta rahasta, siellä eivät markkinatalouden lait häirinneet tulosta. Huoli oli politiikasta. Siihen aikaan katselu- ja kuuntelumaksu oli kansalaisille pakollista, riippumatta katselivatko tai kuuntelivatko he Yleä.

En siihen aikaan kuunnellut Yleisradiota, saatikka Radiomafiaa. Sain kuitenkin heinäkuussa 1997 puhelun järkyttyneeltä kansalaiselta, joka oli sattunut kuuntelemaan Jyrki Lehtolan pakinaa valtakunnallisessa Radiomafiassa. Soitin johtaja Jussi Tunturille ja pyysin transkriptin ja c-kasetin pakinasta, joka huipentui lopuksi seuraavasti:

”...Koska neiti Airisto on ikänsä ja kokemuksensa puolesta siinä pisteessä ihmisen uraansa, että hän myy nykyään itseään enemmän ajatuksillaan kuin ulkonäöllään, on neiti Airiston ammattitaidon kunniaksi oletettava, että jälkimmäinen vaihtoehto on tosi. Hyvät kuulijat, nimeni on Jyrki Lehtola, ja olen juuri todistanut teille, että Lenita Airisto on kiinnostava ja itsevarma ihminen, mutta ruma kuin mädäntyneen ruumiin alta löytynyt vanha repaleinen Jallu.”

Soitin uudelleen Jussi Tunturille ja tiedustelin miten tämänkaltainen henkilöön kohdistuva mustamaalaus kuuluu Yleisradion ohjelmatoimintaan. Vastausta en heti saanut, mutta Jyrki Lehtolan ääntä ei kuulemma enää kuulu Ylessä. Bongasin hänen nimensä viimeksi *Anna*-naistenlehden vakituisena kolumnistina. Hämmästyin, sillä tällä hetkellä koko media, laidasta laitaan, sormi pystyssä tuomitsee vihapuheen. Vai koskeeko se vain vihapuhetta sosiaalisessa mediassa?

## Cheapfake ja Deepfake – valetiedot jylläävät jo Suomessa sekä televisiossa että somessa

”Väärennettyjä videoita ei enää erota aidoista, ja pornosta on lyhyt askel poliittiseen sabotaasiin”, varoittaa *deepfake*-tutkija Nina Schick. Näin alkaa *Hel-singin Sanomien* kirjeenvaihtajan Annamari Sipilän sunnuntaijuttu Lontoosta 11.10.2020.

Bingo! Minä olen jo kokenut *cheapfaken* omakohtaisesti. En tarkoita nyt 70-lukua, jolloin suomalaiset poliitikot ja yritysjohtajat eivät suostuneet Ylen kanavilla puhumaan kuin suorissa lähetyksissä. Syynä tähän oli se, että nauhoja manipuloitiin ja väärennettiin Ylen taistolaistoimittajien voimin. Nykykielellä silloin kyseessä oli *cheapfake*: audio- tai kuvaväärennös, jollainen tehdään helposti leikkaamossa yhdistellen puhetta väärään järjestykseen, jolloin saadaan valheellinen lopputulos. Siis ”aito video”, joka kuitenkin manipuloituna johtaa katsojan pahantahtoisesti ja tarkoitushakuisesti harhaan.

Uusi 2000-luvun versio, *deepfake*, perustuu koneoppimisen ja -lukemisen algoritmeihin. Se on siis tekoälyn avulla luotu videoväärennös, joka tarkoituksena on johdattaa katsoja harhaan. Kummallakin väärennystekniikalla luodaan disinformaatiota eli valeuutisia.

Toimittaja Annamari Sipilä kysyy lukijalta:

”Onko medialukutaitosi hyvä? Erotatko verkossa oikean tiedon väärästä? Onneksi olkoon, suomalainen. Älä kuitenkaan tuudittaudu nykytilaan. Verkossa on jo nyt noin 200 000 väärennettyä videota, jotka ovat niin taitavasti tehtyjä, että niitä on lähes mahdotonta erottaa aidoista. Määrän arvioidaan kaksinkertaistuvan aina puolen vuoden välein. Samalla tekninen laatu paranee entisestään. 'On mahdotonta sanoa, pystyykö lopulta enää edes tekoäly tunnistamaan väärennökset', sanoo *deepfake*-ilmiötä selvittänyt politiikan asiantuntija Nina Schick.”

Oma vastaukseni toimittaja Annamari Sipilälle on: *Cheapfake*-väärennökset yllättivät minut Suomessa tilanteessa, jossa sitä vähiten odotin ja syyllinen oli tuotantoyhtiö Banijay Finland.



Anna Puu, Marja Hintikka,  
Elina Gustafsson ja Lenita Airisto.

## Minut houkuteltiin valheilla lainsuojattomaksi tv-vieraaksi Villa Hintikkaan

**T**aisteluni pahantahtoista disinformaatiota, harhaanjohtavaa valetietoa vastaan jatkuu yhä. Työni takia tietokirjailijana saan jatkuvasti pyyntöjä osallistua juttuihin sekä sähköisessä että printtimediassa. Kymmenien vuosien kokemukset ovat tehneet minut varovaiseksi, mutta viisaskin menee vipuun. Näin kävi minulle, kun toimittaja Marja Hintikka pyysi minut ohjelmaan *Villa Hintikka*.

Olin tavannut Hintikan aikaisemmin, hänen juontaessaan *Puoli seitsemän* -ohjelmaa Ylessä. Varmistuakseni tv-ohjelman ”Boss Lady” -teemasta pyysin kuitenkin Hintikkaa lähettämään minulle etukäteen haastattelun aiheet, jotka hän lähettikin sähköpostitse:



- Teemana on elämässä pärjääminen ja menestyminen, sinun visiosi ja voimasi.
- Alussa puhutaan vaikutusvallasta, miten sellaista saa ja mihin asioihin olet sitä halunnut käyttää. Mulla on pieni aiheeseen liittyvä yllätys alkuun.
- Isän merkitys (samaistun tähän) kasvussa vahvaksi naiseksi.
- Miten tyttöjä pitäisi kasvattaa, naiseksi kasvamisen tukeminen.
- Et ole koskaan luovuttanut, siitä puhutaan. Millaisissa tilanteissa olisi kannattanut luovuttaa jälkikäteen ajateltuna – toisin sanoen onko jokin taistelu tuntunut liiankin raskaalta?
- Tasa-arvo ja feminismi on ihmisoikeuskysymys, kuten olet sanonut. Millaisissa asioissa näet positiivista kehitystä?
- Millaisen arvosanan annat miessukukunnalle 2019 versus 1970-luku?
- Käytännön neuvoja myös kyselen: Mitä pitää tehdä ja sanoa, kun joku tytöttelee.

Ilmoitin Marja Hintikalle suostumukseni yhteistyöhön ja kerroin, että on innostavaa tavata myös tv-ohjelman muut vieraat, taiteilija Anna Puu ja nyrkkeilijä Elina Gustafsson.

*Villa Hintikka* -ohjelmasarjan tuotti MTV:lle Bani-jay Finland Oy. Vastaava tuottaja oli Saija Simoni ja ohjelman vastaava toimittaja Marja Hintikka. Ohjelman avausjakso ”Voimanasiet” nauhoitettiin 14.8.2019 Kirkkonummella. Toin mukana tuotantoryhmälle elämäkertakirjani *Elämäni ja isänmaani*, jotta tekijöillä oli mahdollisuus tarkistaa taustatietoni. Olin jo aikaisemmin lähettänyt Marja Hintikalle saman teoksen sähköisen version taustatietojani varten.

Samassa yhteydessä allekirjoitettiin Bani-jayn esiintymissopimus, jossa osapuolet lupasivat noudattaa ennalta sopimiamme ehtoja *keskusteluaihepiiristä*. Sopimuksessa oli myös ilmoitettu rahalliset sanktiot, mikäli rikkoisin sovittua suunnitelmaa. *Villa Hintikan* esitys oli sovittu MTV3- ja AVA-kanavalla sekä MTV:n suoratoistopalveluissa internetissä 9.1.2020 alkaen.

Nauhoituspäivänä pitkäkestoinen haastattelu polveili runsaasti alkuperäisen suunnitelman ohi yksityiselämäni puolelle. Se poikkesi merkittävästi minulle etukäteen ilmoitetusta sisällöstä, mihin en ollut valmistautunut. Sovittiin, että sain jälkeinpäin ilmoittaa, jos katsoin tehneeni keskustelussa jonkin asiavirheen. Soitinkin Saija Simonille, koskien keskustelussa arviotani eräästä julkisuuden henkilöstä ja Simoni lupasi poistaa kohdan.

Ilmoitin myös, että Voimanasiet-jakson esityspäivänä olen työmatkalla, ja pyysin nähdä jakson ennen lähtöäni. Simoni lupasi lähettää linkin katsottavakseni, kun se on mahdollista. Soitin vielä ennen lähtöäni joulukuussa, mutta en saanut ohjelmaa katsottavakseni, vaikka se varmaan silloin oli jo valmis.

*Villa Hintikan* Voimanasiet-jakso ilmestyi MTV:n nettisivuille puoliyön jälkeen 9.1.2020. Saija Simoni lähetti minulle linkin katsottavaksi 9.1.2020 kello 11.25 paikallista aikaa Ranskassa, jolloin jakso oli ollut jo tunteja kaikkien halukkaiden katsottavana netissä. Illalla



# "Olen optimisti. Ole sinäkin!"

LENITA AIRISTO

Mikä on saanut Lenita Airiston säilyttämään omanarvontuntonsa vuosikymmeniä jatkuneesta vihamiesten, valehtelijoiden, vähättelijöiden, stalinististen joukkosielujen ja sovinistien hyökkäilystä huolimatta?

"Optimismi sekä hellittämätön ja väsymätön vastarinta ja TAISTELU järkiperaisuuden, oikeudenmukaisuuden, yksilöllisyyden ja kauneuden PUOLESTA henkistä velttoutta, massakäyttäytymistä, ankeutta ja sovinistisia asenteita VASTAAN! Tyyperyksiä ei tarvitse sietää, heille voi kääntää selän tai heidät voi selättää. Tai nauraa päin naamaa."

Kaiken nähneenä ja kokeneena Lenita Airisto kajauttaa positiivisen taisteluhuudon naisille:

"Kouluttaudu!  
Itsenäisty!

Hanki taloudellinen omavaraisuus!

Ota elämä omiin käsiisi!

Älä anna KENENKÄÄN kävellä ylitsesi!

Älä anna muiden, historian painolastin, suvun,  
kulttuurin tai uskonnon hallita OMAA elämääsi!

Älä jättäydy varjoon äläkä nöyristele."

---

*Noitanaisen ilosanoma* -kirjassaan Airisto kertoo oman elämänsä taisteluista ja voitoista. Ne toimivat esimerkkeinä naisille, jotka tavoittelevat tasavertaista elämää omassa ympäristössään ilman irvailua, vähättelyä, mitätöintiä ja valheita. Airisto kertoo myös niistä naisista Suomesta ja ulkomailta, jotka ovat inspiroineet häntä hänen elämänsä aikana.



9 789523 764804

ISBN 978-952-376-480-4

KL 99.1

[www.bazarkustannus.fi](http://www.bazarkustannus.fi)